Suomalaisten pysäköintialan toimijoiden yhdistys SPATY ry:n lausunto koskien lakialoitetta LA 23/2023.

Ruotsissa omistajalla ja kuljettajalla on yhteisvastuu valvontamaksusta

Lakialoitteessa on todettu, että se vastaisi pitkälti Ruotsin lakia (*Lag om kontrollavgift vid olovlig parkering vuodelta 1984).* Lakialoite kuitenkin poikkeaa keskeiseltä osin Ruotsin laista, mikä ilmenee Roschierin 16.5. päivätyssä muistiossa lakialoitteesta LA 23/2023 vp.

Lakialoitteen mukaan vaatimuksia ei voitaisi esittää ajoneuvon omistuksen tai hallinnan perusteella, mikä tekisi yksityisestä pysäköinninvalvonnasta käytännössä mahdotonta.

Ajoneuvon omistaja tai haltija toimii lähtökohtaisesti itse ajoneuvonsa pysäköitsijänä tai ainakin hänellä voidaan olettaa olevan tieto siitä, kenellä ajoneuvo on ollut käytössä kyseisenä ajankohtana. Näin Suomessa toimitaan myös esimerkiksi ajoneuvon nopeusvalvonnassa, mikä on koettu selkeäksi toimintamalliksi. Siksi näemme tärkeäksi, että vaatimuksia voidaan kohdentaa ajoneuvon haltijaan tai omistajaan nykytilaa vastaavalla tavalla tai vaihtoehtoisesti Ruotsin mallin mukaisesti yhteisvastuullisesti.

Kannatamme yksityisen pysäköintialan sääntelyä, mutta lain tulisi vastata aidosti Ruotsin lain esimerkkiä. Ruotsissa yksityisoikeudellisesta valvontamaksusta vastaavat yhteisvastuullisesti ajoneuvon omistaja sekä kuljettaja. Ruotsin mallin mukainen selkeä yhteisvastuumalli lisäisi oikeusvarmuutta ja vähentäisi merkittävästi kansalaisen tarvetta siirtää asioiden käsittelyä oikeuslaitokselle tai kuluttajariitalautakunnan ratkaistavaksi, mikä säästäisi näiden resursseja yhteiskunnallisesti merkittävimpien tapausten käsittelyyn.

Yksityinen pysäköinninvalvonta tarjoaa palveluita myös julkisen sektorin toimijoille

Lakialoitteessa esitetään, että valvontamaksua ei saisi periä pysäköinnistä julkisella paikalla. Tämä olisi merkittävä heikennys nykytilaan, sillä yksityinen pysäköinninvalvonta hoitaa merkittävissä määrin myös julkiseksi paikaksi miellettävien sairaaloiden, kaupungin liikuntapaikkojen ja virastojen pysäköintialueiden valvontaa. Lakialoitteen mukainen sääntely johtaisi näiden alueiden pysäköinninvalvonnan palvelutason romahdukseen.

Kunnallisella pysäköinninvalvonnalla ei ole yksinkertaisesti resursseja huolehtia julkiseksi miellettävien pysäköintialueiden ja yksityisalueiden valvonnasta kiinteistön haltijan tai omistajan tarpeiden mukaisesti.

Yksityinen pysäköinninvalvonta pystyy palvelemaan kiinteistön omistajien tarpeita paljon räätälöidymmin kuin kunnallinen pysäköinninvalvonta. Kiinteistön haltija pääsee määrittämään sopimuksessa tarkemmin toivottua palvelutasoa, kuten esimerkiksi

tiuhemmat valvontakäynnit isojen massatapahtumien aikaan hälytysajoneuvojen kulkureittien turvaamiseksi.

Yksityinen pysäköinninvalvonta ei palvele paremmin vain sopimusasiakkaitaan, vaan pitää myös huolta kansalaisten oikeusturvasta. Suomalaisen pysäköintialan toimijat ovat kehittäneet vuosien varrella alan koulutusjärjestelyjä, itsesääntelyä sekä hyvän valvontatavan periaatteita oma-aloitteisesti.

Yksityinen pysäköinninvalvonta antaa vuosittain noin 400 000 valvontamaksua, joista vain 0,25 prosenttia on osoittanut virheelliseksi. Tämä luku on pienempi kuin kunnallisessa pysäköinninvalvonnassa.

Lisäksi yksityinen pysäköinninvalvonta toteuttaa maksullisen pysäköinnin operointia, tarjoaa helppokäyttöisiä pysäköintisovelluksia sekä muita tietoteknisiä pysäköintiratkaisuja, joihin kunnallinen pysäköinninvalvonta ei kykene.

Suomessa on useita pienempiä kuntia, joissa ei ole lainkaan kunnallista pysäköinninvalvontaa. Ruotsin laki mahdollistaa sen, että yksityinen pysäköinninvalvonta voi sopimusperusteisesti hoitaa myös kunnallisen pysäköinnin valvontatehtävää. Tämän tarpeellisuutta tulee myös Suomessa arvioida, kun kuntien normeja ollaan purkamassa. Yksityinen toimija kykenee usein kustannustehokkaammin organisoimaan toimintojaan ja tarjoamaan sovittua palvelutasoa.

Nykyinen oikeudellinen perusta

Korkein oikeus on tuomiollaan vuonna 2010 todennut, että yksityinen pysäköinninvalvonta ei ole julkisen vallan käyttöä. Perustuslakivaliokunta on lausunnollaan vuonna 2013 katsonut, että kiinteistönhaltijalla on oikeus asettaa ehtoja koskien pysäköintiä hallinnoimallaan alueella. Lisäksi oikeusministeriö on vuoden 2021 lausunnollaan todennut, että kansalaisten oikeusturva ei vaarannu yksityistä pysäköinninvalvontaa harjoittavien yritysten toiminnan vuoksi.

Päänäkemykset:

- Kannatamme yksityisen pysäköintialan sääntelyä, mutta lain tulisi vastata aidosti Ruotsin lain mukaista esimerkkiä toimivasta sääntelystä. Ruotsin mallin keskeinen ominaisuus on ajoneuvon omistajan ja kuljettajan yhteisvastuu, mikä on Suomessa käytössä esimerkiksi ajonopeuksien kameravalvonnassa.
- Yksityinen pysäköinninvalvonta vastaa monista julkiseksi mielletyistä alueista, kuten sairaaloiden, kaupungin liikuntapaikkojen ja virastojen pysäköinnin valvonnasta, joihin kunnallisella pysäköinninvalvonnalla ei ole resursseja kohdentaa valvontaa.
- Lakialoite LA 23/2023 nykyisellä muotoilullaan tekisi yksityisestä pysäköinninvalvonnasta Suomessa mahdotonta.

- Suomessa tulee harkita Ruotsin mallin mukaista sääntelyä, jossa yksityinen pysäköinninvalvonta voi sopimusperusteisesti hoitaa myös kunnallisen pysäköinninvalvonnan tehtäviä.